

FRANCE 98

Adiskidetzeko partidu bat?

Irango eta Estatu Batuetako gobernuen arteko harreman txarrek markatutako partidua jokatu dute bihar bi selekzioek

■ Aitor Ugalde ■

IRANGO eta Estatu Batuetako selekzioek elkarren aurka jokatu dute bihar Lyonen, gaueko 21:00etan. Bi taldeek behar dute garaipena, Mundialeko lehenengo partidua galdu egin zutelako. Eguneke partidua izango da, baina ez jokoan dauden hiru puntuengatik, baizik eta daukan karga politikoagatik.

Iranen eta Estatu Batuen artean ez dago harreman diplomatikorik 1979tik. Urte hartan Khomeini *ajatollah*-k gidatutako iraultza islamikoak indarrean zegoen Reza Pahlevi xah-ren erregimena bertan behera bota zuen, garai hartan EEBBetako gobernuak lurralde horretan zeukan aliatu handiena. Ordutik aurrerako gertakariak gaiztotu egin zituzten harremanak: EEBBetako enbaxadako langileen bahiketa 1979an (444 egun iraun zuen), Iranek babesitutako Hezbola taldeko libaniarrek Beiruteko marinen kuartelean jarritako bonba (241 hildako eragin zituen) edo Estatu Batuetako gobernuak Irakekoari emandako laguntza Irak eta Iranen arteko gerran, besteak beste.

Horren guztia ondoren arearior bihurtu dira aipatu bi nazioak. Estatu Batuek nazioarteko terrorismoaren babesleztat jotzen dute Iran, eta giza eskubideak bortxatzeaz akusatzen dute (atzo bertan adulterioagatik, lapurretatik eta agintariak iraintzeagatik heriotza zigorrera kondenatutako lau lagun hil zituzten Irango agintariak). Irantzat, berriz, *Satan handia* da Estatu Batuetako gobernuak, musulmanen eta hirugarren munduko herrialde guztien arazoaren erruduna.

Giro horretan heldu da bihar partidua, nahiz eta azken hila-beteetan tentsioa gutxitzeko aha-

leginak egiten hasi diren. «Nire bizitzako partidurik garrantzitsuena da. Estatu Batuen aurka ezin dugu partidua galdu», esan zuen Azizi Irango jokalaria. Alexis Lalas EEBBetako jokalaria, berriz, esan du iraniarrek EEBBetako demokraziaren «inbidia» daukatela.

© Kirol portaera partiduan

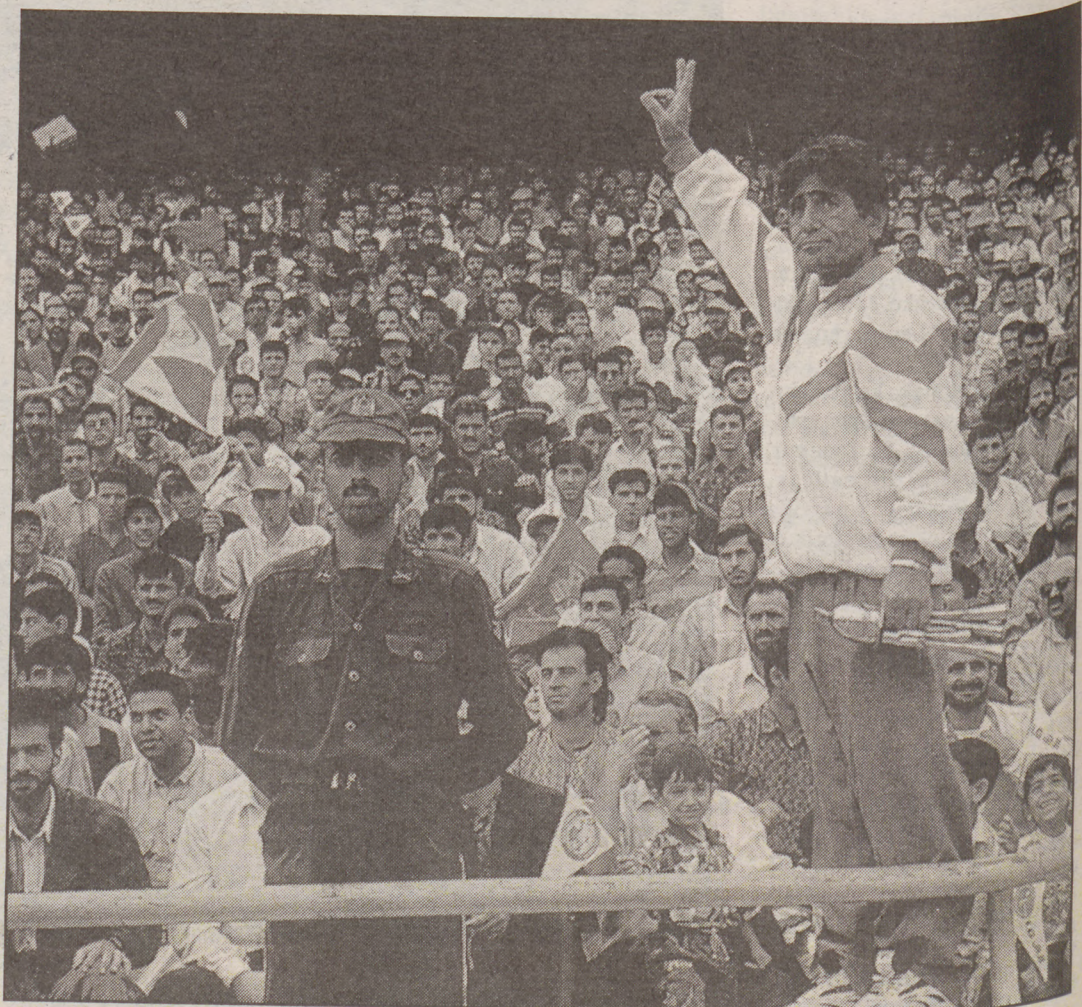
Arazoak arazo, partiduan kirol portaera nagusituko dela azpimarratu dute bi nazioetako jokalariek eta entrenatzaileek. «Gu hona jokatzera etorri gara; ni ez naiz politikari bat, ni entrenatzailea naiz», esan du Jalal Talebi Irango hautatzaileak. Bera entrenatzaile izan da EEBBetan, eta gaur egun han bizi dira bere emaztea eta semeak. Talabiren ustez, komunikabideek puztu egin dute partiduen garrantzia.

Antzeko adierazpenak egin ditu Steve Sampson EEBBetako hautatzaileak: «Ez dut nahi partidu hau neurketa politiko bihurtzea», esan du.

Hasteko, iraniarrek esan dute errespetu guztiz entzungo dutela EEBBetako himnoa, eta hautatzaileak aurreratu du estatu batuarrei opari bat egingo dietela.

Nolanahi dela, partidua interes handia hartu du. Estatu Batuetako selekzioak bere alde ona ikusten dio horri: daukan karga politikoa izan ez balu partidua ikusiko ez luketen estatu batuar askok ikusiko dutela telebistaz.

Partiduari ezin zaio normaltasun itxura eman. Gauza asko kontuan hartu dira arazorik ez egotea, arbitroa aukeratzea adibidez. Suitzako Urs Meierrek zuzenduko du partidua, eta Joseph Blatter FIFako buruak esan du ez dela kasualitatez aukeratu Suitzako arbitro bat. Suitza da bi nazioekin harreman

Irango zaleak Teherango Azadi estadioan. Bertan 110.000 lagun sartzen dira.

onak dituzten nazio bakanetako bat.

Mundialeko antolatzaileek azaldu dutenez, partidurako ez da segurtasun neurri berezirik hartu, «Mundialeko partidu guztietarako segurtasun neurri handienak jartzen direlako». Harmailetan mezu politikoak eta erlijiosoak jartzea debekatuta dago, eta arau hori igandean bereziki betearaziko dutela adierazi dute antolatzaileek.

Mundialeko partidu guztietan, partidua jokatzeko duten bi nazioetako polizia bana egoten da har-

Joseph Blatter FIFako buruak onartu du ez dela kasualitatez aukeratu Suitzako arbitro bat

mailetan izan litezken mezu politikoak zaintzen. Alde horretatik, exilioan dauden iraniarrek salatu dute Irango gobernuak militante integristak sartuko dituela zelaian, exiliatu horiek Irango gobernuaren aurkako pankartarik jar ez dezaten.

©Hurbilketarako keinuak

Estatu Batuek eta Iranek etsaiturik jarraitzen badute ere, bi nazioen artean hurbilketarako urrats txiki batzuk egin dira azken hilabeteetan. Iaztik Mohamed Jatamik zuzentzen du Irango Gobernuak, eta Jatami aurreko agintariak baino moderatuagoa da. Bera agintean dagoenetik izan dira hurbilketa txikiak. Aipagarria izan zen iazko udazkenean Estatu Batuetako borrokariak Iranen parte hartzea borrokako txapelketa batean. Irango zaleek oso harrera beroa egin zuten borrokalariei.

Azkeneko orduetan Bill Clinton Estatu Batuetako lehendakariak hitz egin du bi nazioen arteko hurbilketaz. «Partidu hau

bi nazioen arteko desadostasunak bukatzeko etapa berri baten hasiera izatea espero dut», esan du. Madeline Albright Estatu Batuetako estatu idazkariak ere bi nazioen arteko harremanak sendotzea proposatu du.

Estatu Batuetatik egindako adierazpen hauek oraindik ez dute erantzunik izan Irandik. Baina mesfidantza nagusi da.

Estatu Batuetako Gobernuak arrazoi onak dauzka Iranekin adiskidetzeko. India eta Pakistanen arteko krisi nuklearrarekin eta Irakekin izandako arazoekin indartu egin da Iranen paper estrategikoa lurralde horretan. Horregatik, Irango Gobernuak Jatami lehendakari moderatua dagoela aprobetxatu nahi dute estatu batuarrek. Jatamik, bere aldetik, alderdi kontserbadoreenak dauzka irekiera asmoen aurka.

Azken batean, futbol partidu bat baino gehiago izango da gaurkoa. Eta galdera bat airean: partiduen amaieran jokalariek aldatuko ote dituzte elastikoak elkarren artean?

Filmak eta gonak

● Irango selekzioak jokalaria bertako erregimen horren adierazle garbiak dira: denek zintzo betetzen dituzte erlijioaren aginduak.

● Frantziara etorri direnetik arazo bat baino gehiago izan dute horren kontura. Batetik, kontzentratuta dauden hotelean lan egiten duten emakumeak «diskrezio handiz eta ahalik eta estalien» jantzita joan daitezten

eskatu zuten. «Eskatu digute ilea bilduta eramateko, eta ez janzteko ez gonarik ez soinekorik», esan zuen hotelean lan egiten duen neska batek.

● Irandarrek egindako «eskakizun sexistak» onartzeagatik kritikak jaso zituzten Ys-singaux hiriko agintariak (bertan dago kontzentratuta Iran).

● Irandarren hurrengo arazoa Frantziako

M6 telebista kateak *Jamais sans ma fille* filma emititu zuenean etorri zen. Irandar batekin ezkontutako emakume estatu batuar batek bere alabarkein Irandik irteteko dauzkan arazoak kontatzen dira film horretan. Irango agintariak probokaziotzat jo zuten film hori ematea. Irango hiru jokalaria onenek, beren aldetik, prentsaurreko bat

eman zuten. Bertan esan zuten film hori ematea irandarrak «desestabilizatzeko ahalegina» izan zela.

● Filma zela eta ez zela, Mundialek erretiratzeko mehatxua egin zuen Iranek. Azkenean, ordea, jarraitu egingo du.

● Filmarekin lotuta, Alemaniako Vox telebista kate pribatuak datorren astelehenean eskaini behar zuen aipatutako *Jamais sans ma fille* filma, baina ez du egingo, mehatxuak jaso dituztelako.